

# Kunstmatige intelligentie roept interessante juridische vragen op

## Zelflerende machines

tekst: Bjorn Schipper illustratie: Robert Swart

**Kunstmatige intelligentie oftewel Artificial Intelligence (AI) is nu al niet meer weg te denken. In het afgelopen jaar stond dit technologische fenomeen meer dan eens centraal in de mediaberichtgeving. Of het nu gaat over de duistere kanten van generatieve AI – ‘AI is een nieuw gevaarlijk wapen en vormt een existentiële bedreiging voor de mensheid’ – of de onbegrensde mogelijkheden van de toepassing van deze technologische ‘zelflerende machines’ bij het maken van creaties, AI gaat in onze mensenlevens een steeds belangrijkere rol spelen. In deze bijdrage voor *Muziekwereld* ga ik in op een aantal juridische aspecten van AI die met name voor de muzieksector van belang kunnen zijn.**

### ALAI Parijs (2023)

Directe aanleiding om over kunstmatige intelligentie te schrijven is mijn deelname aan het wetenschappelijke ALAI Congres<sup>1</sup>, dat op 22 en 23 juni 2023 in Parijs plaatsvond en volledig in het teken stond van de auteursrechtelijke aspecten van AI. Tijdens het congres gingen auteursrechtsspecialisten van over de hele wereld met elkaar in gesprek over de implicaties van AI op het auteursrecht en de naburige rechten. Vele deelnemende juristen staan in hun eigen land aan de wieg van toekomstige wet- en regelgeving om de toepassing van AI te reguleren, meer in het bijzonder binnen de kaders van het auteursrecht en de naburige rechten. Hierna zal ik aan de hand van de invoer (‘input’) en uitvoer (‘output’) bij toepassing van generatieve AI een aantal juridische deelvragen aanstippen.

### Invoer (‘input’)

De eerste dag van het ALAI congres stond volledig in het teken van de invoer van informatie bij de toepassing van AI, ook wel ‘upstream’ of ‘input’ genoemd. Bekende AI programma’s als ChatGPT, DALL-E en Midjourney worden gevoed en maken gebruik van datasets met reeds bestaande informatie, waaronder grote hoeveelheden teksten, foto’s, filmpjes en audio die van het internet afkomstig zijn. Op basis van deze bron-

informatie kan het AI-programma bij een specifieke vraag of instructie gericht aan de slag om iets te genereren, bijvoorbeeld een tekst of illustratie. Als de Franse DJ en producer David Guetta aan een AI-programma vraagt om een nieuwe muziekopname te creëren louter gebaseerd op het reeds bestaande muzikale oeuvre van rapper Eminem, met een stem die lijkt op die van de rapper, maakt het AI-programma gebruik van alle relevante basisinformatie van Eminem’s muziek om tot een ‘nieuwe’ muziekopname te komen, die we in dit voorbeeld een ‘Eminem-alike’ zouden kunnen noemen. David Guetta heeft daarmee met toepassing van AI een nieuwe muziekopname geproduceerd geheel in de stijl en met een op de stem van Eminem gelijkende stem en deze muziekopname vervolgens afgespeeld tijdens een van zijn DJ-optredens. Toch heeft David Guetta zelf strikt genomen niets van de muziek van Eminem gebruikt, er is feitelijk niets van Eminem overgenomen, de nieuwe muziekopname is geïnspireerd op de muziek van Eminem en lijkt daarmee alleen auditief een ‘echt’ nummer van Eminem te zijn. Er wordt ook wel gezegd dat David Guetta hiermee qua stem een deepfake van de stem van Eminem heeft geproduceerd<sup>2</sup>. Een ander recent voorbeeld van door kunstmatige intelligentie gemaakte muziek is de muziekopname *Heart on My Sleeve*, met stem-alikes van Drake en the Weeknd<sup>3</sup>. De



artieste Grimes draait het om en heeft haar stemgeluid middels stemlicenties ter beschikking gesteld voor muziekproductie met behulp van toepassing van generatieve AI<sup>4</sup>.

De back-catalogue van Eminem bestaande uit zijn muziekwerken, muziekopnamen en stem (als onderdeel van zijn muzikale uitvoeringen vastgelegd in de muziekopnamen), behoren tot de eerder genoemde input van de ‘zelflerende machines’. Op dit moment beschikken producenten van AI-programma’s al over gigantische datasets met content die is gebruikt om generatieve AI met informatie te voeden om het zelflerend vermogen te trainen. Deze content is gewoon online beschikbaar en daar hebben producenten van AI dankbaar gebruik van kunnen maken. Dagelijks komt daar een grote hoeveelheid nieuwe informatie bij. In zoverre is de invoerklok van generatieve kunstmatige intelligentie al bijna niet meer terug te zetten.

De belangrijkste juridische vragen rondom de input gaan vooral over of producenten van AI-programma’s zomaar online informatie mogen verzamelen en invoeren ten behoeve van het leerproces van hun ‘zelflerende machines’. In de muzieksector is die vraag relevant voor onder andere platenlabels van wie de muziekopna-

- ingezonden mededeling -

**MUZIEKENZORG.NL**

**GEEN SUBSIDIE,  
TOCH GRATIS ADVIES!**

men nu door middel van de toepassing van AI gebruikt kunnen worden om sound-alikes en stem-deepfakes te produceren. Je zou dit een vorm van technologische inspiratie kunnen noemen. Valt hier als platenlabel juridisch iets tegen te doen, kan het gebruik van muziekopnamen als input voor generatieve AI verboden worden of kunnen producenten van AI-programma's zich bij de input verweren aan de hand van wettelijke beperkingen op de uitoefening van de naburige rechten van een fonogrammenproducent en/of uitvoerende artiest?

Een andere interessante vraag die rondom de input speelt is of de manier waarop een gebruiker van AI-technologie de specifieke zoekvraag of instructie formuleert – de zogeheten ‘prompt’ aan de hand waarvan het generatieve AI-programma aan de slag gaat en een bepaalde creatie kan genereren – op zichzelf auteursrechtelijke bescherming kan genieten. Om voor au-

teursrechtelijke bescherming in aanmerking te komen is noodzakelijk dat een creatie een eigen intellectuele schepping van de maker is die het persoonlijk stem van diezelfde maker draagt<sup>5</sup>. Het draait hier vooral om de vraag of iemand bij het samenstellen van de prompt ‘origineel’ is geweest of niet. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat iemand op een hele originele manier een prompt schrijft waarmee de ‘zelflerende machine’ op basis van de beschikbare datasets een bepaalde creatie kan maken. In zoverre zou de originele prompt als werk best auteursrechtelijke bescherming kunnen genieten. Dit betekent echter niet automatisch dat de creatie van de ‘zelflerende machine’ ook auteursrechtelijk beschermd is. De prompt en de creatie als eindresultaat zijn namelijk twee verschillende objecten.

Een laatste vraag die ik hier nog in relatie tot input aanstip is of producenten van AI-programma's (wettelijk) verplicht zouden moeten kunnen worden om

steeds bij te houden welke datasets met welke informatie gebruikt zijn om generatieve AI te laten leren en op welke wijze AI-programma's vervolgens tot de feitelijke creatie van het eindresultaat zijn gekomen. Dit wordt transparantie genoemd. In Parijs vond men van wel, producenten van AI moeten open kaart spelen als de situatie daar om vraagt. Dit zou in de toekomst bijvoorbeeld bij (dreigende) auteursrechtinbreuk kunnen spelen, als aangetoond moet worden of iemand een creatie (bewust) heeft ontleend aan het werk van een ander. Met het openleggen van de gebruikte datasets kan duidelijkheid verschaft worden of een bepaald muziekwerk of een muziekopname is gebruikt om de generatieve AI te laten leren. Dat is toe te juichen.

### Uitvoer ('output')

Dan de uitvoer van generatieve AI, ook wel ‘output’ genoemd. Persoonlijk vind ik dat hier de meest interessante vragen spelen. Kernvraag is of creaties als output van generatieve AI op zichzelf auteursrechtelijke bescherming kunnen genieten. Hiervoor zagen we al dat er een belangrijk onderscheid gemaakt kan worden tussen de prompt en de creaties die aan de hand van deze prompt en de beschikbare datasets door generatieve AI gemaakt kunnen worden. In Parijs was men het binnen de huidige auteursrechtelijke kaders eens over dat voor het aannemen van auteursrechtelijke bescherming op zijn minst menselijke interventie nodig is. Puur door generatieve AI gecreëerde objecten zoals een muziekwerk, foto of tekst zijn immers geen voortbrengselen van de menselijke geest en zijn om die reden uitgesloten van auteursrechtelijke bescherming. Dat de prompt of de gebruikte datasets wel origineel zijn maakt daarbij niet uit.

Hier kan een parallel getrokken worden met de befaamde ‘Monkie Selfie’-zaak uit de Verenigde Staten. Daarin stond de vraag centraal of een door een aap gemaakte foto van een selfie van diezelfde aap onder Amerikaans auteursrecht auteursrechtelijke bescherming kan genieten. Het principiële antwoord was ‘nee’. De foto was niet door een mens gemaakt en viel daarmee categorisch buiten de boot van het auteursrecht. Dit geldt dus ook voor creaties gemaakt door generatieve AI. Dit is onlangs door de Amerikaanse rechter bevestigd in de zaak *Thaler v. Perlmutter*<sup>6</sup> over een louter door generatieve AI gecreëerd visueel kunstwerk. Volgens de Amerikaanse rechter is menselijke betrokkenheid vereist voor het aannemen van auteursrechtelijke bescherming. Muziekproducenten die generatieve AI toepassen bij het maken van muziek moeten hierop bedacht zijn: zorg er als maker in ieder geval voor dat er ergens in het maakproces óók een menselijke creatieve bijdrage wordt geleverd om later een auteursrecht te kunnen claimen. Ook platenlabels kunnen contractueel anticiperen op de toepassing van AI door met artiesten en muziekproducenten af te spreken dat eerst toestemming gevraagd wordt en/of vooraf gemeld wordt dat in het maakproces AI wordt toegepast om te voorkomen dat achteraf de nabuurrechtelijke bescherming van de in een muziekopname vastgelegd uitvoering onderuit wordt gehaald.

Met deze bijdrage heb ik vooral voor de muzieksector belangrijke vragen rondom toepassing van generatieve AI willen adresseren. De antwoorden op deze vragen zijn sterk afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen. Iets om nauwlettend in de gaten te houden.

Bjorn Schipper is advocaat en oprichter van Plus One Legal in Amsterdam

- ingezonden mededeling -



## Nederlands Fluit Genootschap

### Vereniging voor fluitisten in Nederland en Vlaanderen



- Voor alle fluitisten: amateurs, studenten en beroepsfluitisten, docerend en uitvoerend
- 4x per jaar tijdschrift FLUIT
- Activiteiten voor fluitisten: Workshops, Masterclasses, Lezingen, Beurzen van fluiten en fluitmuziek
- Ledenkorting op cd's en NFG-activiteiten
- Nieuwe leden ontvangen een gratis NFG-cd

Informatie en aanmelden:  
[www.nfg-fluit.nl](http://www.nfg-fluit.nl) – [info@nfg-fluit.nl](mailto:info@nfg-fluit.nl)

Nederlands Fluit Genootschap – Postbus 75830, 1070 AV Amsterdam



1. ALAI staat voor 'Association Littéraire et Artistique Internationale', een onafhankelijke vereniging van auteursrechtsspecialisten wereldwijd.
2. Zie onder meer: <https://www.emerce.nl/nieuws/david-guetta-deepfaket-stem-eminem-optreden> en <https://www.thefader.com/2023/02/09/david-guetta-eminem-deepfake>
3. Zie onder meer: <https://www.nytimes.com/2023/04/19/arts/music/ai-drake-the-weeknd-fake.html>
4. Zie onder meer: <https://www.forbes.com/sites/antoniopequenoiv/2023/06/12/grimes-helps-artists-distribute-songs-using-her-ai-voice-if-they-pay-royalties-heres-how-it-works/>
5. HvJ EG 16 juli 2009, zaak C-5/08 (Infopaq).
6. United States District Judge 18 augustus 2023, IEF 21641 (Thaler v. Perlmutter).